

గోపాలోత్తరతాపిన్యూపనిషత్తు

- డా. కొండూరి తిరువేంగళ రాఘవన్

ఉపోద్ఘాతము :

ఇది అధర్వవేద సంబంధమైన ఉపనిషత్తు. ఇందులో, నందవ్రజ స్త్రీలచే దూర్వాసునికి భిక్షనమర్పణ, కృష్ణుని అస్థలిత బ్రహ్మచర్యం మరియు దూర్వాసుని నిరాహారత్వం, రెండింటి సంబంధించిన గాంధారి యొక్క సందేహాలు, బ్రహ్మజ్ఞానుల కోసం నైష్కర్మ్య కథనము, గోపాలకృష్ణుని జన్మ మొదలగు విషయముల గురించి గాంధారి యొక్క ప్రశ్నలు, అనేక అంశాలు ఇవ్వబడ్డాయి, మధుర యొక్క గొప్పతనం, మధుర ప్రాంతంలో దేవతల నివాసం, మధురలో కృష్ణమూర్తులు - రుద్రాది పూజ్యత, మధుర గోపాలకృష్ణ వైభవం, భగవంతుని ధ్యాన రూపం, విద్యా సంప్రదాయాలు మొదలైనవి వివరించబడ్డాయి.

స్వస్తి

గోపాలోత్తరతాపిన్యపనిషత్

ఓం భద్రం కర్ణభిః శృణుయామ దేవాః భద్రం పశ్యేమాక్షభిర్యజత్రాః ।
స్థిరైరంగైస్తుష్టువాంసస్తనూభిర్వ్యశేమ దేవహితం యదాయుః ।
స్వస్తి న ఇన్ద్రో వృద్ధశ్రవాః స్వస్తి నః పూషా విశ్వవేదాః ।
స్వస్తి నస్తాక్షో అరిష్టనేమిః స్వస్తి నో బృహస్పతిర్దధాతు ॥

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః

అథ గోపాలోత్తరతాపిన్యపనిషత్ ప్రారంభః

ఓం ఏకదా హి వ్రజస్త్రియః సకామాః శర్వరీముషిత్యా సర్వేశ్వరం గోపాలం
కృష్ణమ హి తా ఊచిరే । ఉవాచ తాః కృష్ణ మనుః కస్మై బ్రాహ్మణాయ బైక్ష్యం
దాతవ్యభవతి దుర్వాసనే ఇతి । కథం యాస్యామో అతీర్వాజలం తీర్త్వా
యమునాయాః । యతః శ్రేయో భవతి కృష్ణేతి కృష్ణ బ్రహ్మచారీతుక్త్వా మార్గం
వో దాస్యత్యుత్తనా భవతి । యం మాం స్పృత్వాఽగాధా గాధా భవతి ।
యం మాం స్పృత్వాఽపూతః పూతో భవతి । యం మాం స్పృత్వాఽవ్రతీ
వ్రతీ భవతి । యం మాం స్పృత్వా సకామో నిష్కామో భవతి ।
యం మాం స్పృత్వాఽశ్రోత్రియః శ్రోత్రియో భవతి । యం మాం
స్పృత్వాతద్వచనం హవైశ్చత్వా తద్వాక్యేన తీర్త్వా తత్సార్యాం హి వై
గత్వాశ్రమం పుణ్యతమం నత్వా మునిం శ్రేష్ఠతమం హి వై రౌద్రం చేతి ।
దత్త్వాస్మై బ్రాహ్మణాయ క్షీరమయం ఘృతమయమిష్టతమం హి ఇష్టతమః
హి తుష్టః స్నాత్వా భుక్త్వా హిత్వశిషం ప్రయోజ్యా జ్ఞామదాత్
కథం యాస్యామో తీర్త్వా సౌర్యాం । స హోవాచ మునిర్దుర్వాసినం
మాం స్పృత్వా వో దాస్యతీతి మార్గం । తాసాం మధ్యే హి శ్రేష్ఠా గాంధర్వీ
హోవాచ సహైవైతాభిరేవం విచార్య కథం కృష్ణో బ్రహ్మచారీ । కథం దుర్వాసనో

మునిః నిస్తాం హి ముఖ్యాం విధాయ పూర్వమనుకృత్వా తూష్ణీమాసుః ।
 శబ్దవానాకాశః శబ్దాకాశాభ్యాం భిన్నః । తస్మిన్నాకాశేతిష్ఠతి । ఆకాశే తిష్ఠతి
 ఆకాశస్తం న వేద । న హ్యేత్యా । అహం కథం భోక్తా భవామి । రూపవదిదం
 తేజో రూపాగ్నిభ్యాం భిన్నం । తస్మిన్నగ్నోస్తిష్ఠత్యగ్నో తిష్ఠత్యగ్నిర్న వేద । తం హి
 సహ్యేత్యా । అహం కథం భోక్తా భవామి । రసవత్య ఆపో రసాద్భ్యాం భిన్నాః ।
 తాస్వాప్సుస్తిష్ఠంతి । ఆపోనవిదుస్త్యం హి స హ్యేత్యాహం కథం భోక్తా భవామి ॥

గంధవతీ భూమిర్గంధభూమిభ్యాం భిన్నాస్తస్యాం భూమాతిష్ఠతి ।
 భూమాతిష్ఠతి । భూమిర్నవేద । తం హి స హ్యేత్యా । అహం కథం
 మనస్తేష్యేవం భోక్తా భవామి । ఇదం హి మనుతే । తానిదం గృహ్యతి ।
 యత్ర హి సర్వమాత్మైవాభూత్తత్ర వా కుత్ర మనుతే । క్వ వా గచ్ఛతీతి ।
 స హ్యేత్యా । అహం కథం భోక్తా భవామి । అయం హి కృష్ణో యో వో హి
 ప్రేష్ఠః శరీరద్వయకారణం భవతి । ద్వా సుపర్ణై భవతో బ్రహ్మణోఽశ
 సంభూతస్తథేతరో భోక్తా భవతి । అన్యో హి సాక్షీ భవతీతి । వృక్షధర్మే
 తౌ తిష్ఠతో । అ భోక్తృభోక్తారౌ । పూర్వో హి భోక్తా భవతి । తథేతరోఽభోక్తా
 కృష్ణో భవతీతి । యత్ర విద్యావిద్యే న విదాయో । విద్యావిద్యాభ్యాం భిన్నో
 విద్యామయో స యః కథం విషయా భవతీతి । యో హి వై కామేన
 కామాన్కామయతే స కామీ భవతి । యో హి వై త్వకామేన
 కామాన్కామయతే సోఽకామీ భవతీతి । జన్మజరాభ్యాం భిన్నః
 స్థాణురయమచ్ఛేద్యోఽయం! యోఽసౌ సూర్యే తిష్ఠతి యోఽసౌ
 గోషు తిష్ఠతి । యోఽసౌ గోపాన్పాలయతి । యో సో గోపేషు తిష్ఠతి
 యోఽసౌ సర్వేషు దేవేషు తిష్ఠతి । యోఽసౌ సర్వైర్వైదేర్గీయతే ।
 యోఽసౌ సర్వేషు భూతేష్వావిశ్య తిష్ఠతి । భూతాని విదధాతి స వో హి
 స్వామీ భవతి । సా హోవాచ గాంధర్వీ । కథం వాస్మాసు జాతోఽసౌగోపాలః

కథం వా జ్ఞాతోఽసౌ త్వయా మునే కృష్ణః । కో వాస్య మంత్రః కిం వాఽస్య
 స్థానం । కథం వా దేవక్యాం జాతః । కో వాస్య జ్యాయానామో భవతి ।
 కీదృశీ పూజాస్య గోపాలస్య భవతి । సాక్షాత్ప్రకృతిపరోఽయమాత్మా
 గోపాలః కథం త్వవతీర్ణో భూమ్యాం హి వై స హోవాచ తాం హి వా ఏకో
 హి వై పూర్వం నారాయణో దేవో యస్మింల్లోకా ఓతాశ్చ ప్రోతాశ్చ తస్య
 హృత్పద్మాజాతోఽబ్జయోనిసపితా తస్మై హ వరం దదౌ । స కామప్రశ్నమేవ వవ్రే ।
 తం హోస్మై దదౌ । స హోవాచాబ్జయోని ర వతారాణాం మధ్యే శ్రేష్ఠోఽవతారః
 కో భవతి । యేన లోకాస్తుష్టా భవంతి । యం స్మృత్వా ముక్తా
 అస్మాత్సంసారాద్భవంతి । కథం వాస్యావతారస్య బ్రహ్మతా భవతి ।
 స హోవాచ తం హి నారాయణో దేవః । సకామ్యభ్యాశ్చ మేరోః శృంగే
 యథా సప్తపుర్యో భవంతి తథా హి నిష్కామ్యాః సకామ్యాశ్చ భూలోకచక్రే
 సప్తపుర్యో భవంతి । తాసాం మధ్యే సాక్షాద్బ్రహ్మ గోపాలపురీ హితి ।
 సకామ్యా నిష్కామ్యా దేవానాం సర్వేషాం భూతానాం చ భవతి । యథా హి వై
 సరసి పద్మం తిష్ఠతి తథా భూమ్యాం హి తిష్ఠతి । చక్రేణ రక్షితా హి వై
 మధురా । తస్మాద్గోపాలపురీ భవతి బృహద్బృహద్వనం మధోర్మధువనం
 తాలస్తాలవనం కామ్యం కామ్యవనం బహులో బహులవనం కుముదః
 కుముదవనం ఖదిరః ఖదిరవనం భద్రో భద్రవనం భాండీర ఇతి భాండీరవనం
 శ్రీవనం లోహవనం వృందావనమేతైరావృతా పురీ భవతి । తత్ర తేషేషం
 గగనేశ్వేషం దేవా మనుష్యా గంధర్వా నాగాః కింనరా గాయతీతి నృత్యంతీతి ।
 తత్ర ద్వాదశాదిత్యా ఏకాదశ రుద్రా అష్టౌ వసవః సప్త మునయో బ్రహ్మ
 నారదశ్చ పంచ వినాయకా వీరేశ్వరో రుద్రేశ్వరోఽమ్భికేశ్వరో గణేశ్వరో
 నీలకంఠ విశ్వేశ్వరో గోపాలేశ్వరో భద్రేశ్వర ఏతదాద్యాని లింగాని
 చతుర్వింశతిర్భవంతి । ద్వే వనే స్తః కృష్ణవనం భద్రవనం । తయోరంతర్ద్వాదశ

వనాని పుణ్యాని పుణ్యతమాని । తేష్యేవ దేవాస్తిష్ఠంతి । సిద్ధాః సిద్ధిం ప్రాప్తాః ।
 తత్ర హి రామస్య రామమూర్తిః ప్రద్యుమ్నస్య ప్రద్యుమ్నమూర్తిరనిరుద్ధస్య
 అనిరుద్ధమూర్తిః కృష్ణస్య కృష్ణమూర్తిః । వనేష్యేవం మధురాస్వేవం ద్వాదశ
 మూర్తయో భవంతి । ఏకాం హి రుద్రా యజంతి । ద్వితీయాం హి బ్రహ్మో యజతి ।
 తృతీయాం బ్రహ్మజా యజంతి । చతుర్థీం మరుతో యజంతి । పంచమీం
 వినాయకా యజంతి । షష్ఠీం చ వసవో యజంతి । సప్తమీమ్బుషయో యజంతి ।
 అష్టమీ గాంధర్వయజన్తి నవమీమప్పరసో యజంతి । దశమీ హి దివో
 హ్యంతర్దానే తిష్ఠతి । ఏకాదశ్యన్తరిక్షపదంగతా । ద్వాదశీతు భూమ్యాం తిష్ఠతి ।
 తాం హి యే యజంతి తే మృత్యుం తరంతి । ముక్తిం లభంతే ।
 గర్భజన్మజరామరణతాపత్రయాత్మకం దుఃఖంతరంతి ।

ప్రథమం మధురా రమ్యాం సదా బ్రహ్మాదిసేవితాం ।

శంఖచక్రగదాశార్ఙ్గ రక్షితాం ముసలాదిభిః ॥ 1 ॥

అత్రాసౌ సంస్థితః కృష్ణః స్త్రీభిః శక్త్యా సమాహితః ।

రమానిరుద్ధప్రద్యుమ్నై రుక్మిణ్యా సహితో విభుః ॥ 2 ॥

చతుఃశబ్దో భవేదేకో హ్యోంకారశ్చః సముదాహృతః । తస్మాదేవ

పరో రజస ఇతి సోఽహమిత్యవధార్యా గోపాలోఽహమితి భావయేత్ ।

స మోక్షమశ్నుతే । స బ్రహ్మత్వమధిగచ్ఛతి । స బ్రహ్మవిద్భవతి ।

గోపాంజీవానాత్మత్వేన సృష్టిపర్యంతమాలాతి । స గోపాలో

భవతి । హ్యోం తతద్యత్తత్సత్పరంబ్రహ్మ కృష్ణాత్మకో

నిత్యానందైక్ రూపః సోఽహం । తద్గోపాలదేవ ఏవ । పరం

సత్యమబాధితం సోఽహమిత్యత్మానమాదాయ మనసైక్యం కుర్యాత్ ।

ఆత్మనో గోపాలోఽహమితి భావయేత్ । స ఏవావ్యక్తోఽనంతో నిత్యో గోపాలః ।

మధురాయాం స్థితిర్భహ్మస్సర్వదా మే భవిష్యతి ।
శంఖచక్రగదాపద్మవనమాలావృతస్తు వై ॥ 1 ॥

చిత్స్వరూపం పరంజ్యోతిః స్వరూపం రూపవర్జితం ।
సదాయాం సంస్మరన్ బ్రహ్మన్మత్పదం యాతి నిశ్చితమ్ ॥
మధురామండలే యస్తు జంబూద్వీప స్థితోఽపి వా ॥ 2 ॥

యోఽర్చయేత్ప్రతిమాం ప్రీత్యా స మే ప్రియతరో భువి ।
తస్యామధిష్ఠితః కృష్ణరూపీ పూజ్యస్త్వయా సదా ॥ 3 ॥

చతుర్థా చాస్యాధికారి భేదత్వేన యజంతి మాం ।
యుగానువర్తినో లోకా యజంతీహ సుమేధసః ॥ 4 ॥

గోపాలం సానుజం రామం రుక్మిణ్యా సహ తత్పరం ।
గోపాలోఽహమజో నిత్యః ప్రద్యుమ్నోఽహం సనాతనః ॥ 5 ॥

రామోఽహమనిరుద్ధోఽహమాత్మానం చార్చయేద్బుధః ।
మయోక్తేన స ధర్మేణ నిష్కామేన విభాగశః ॥ 6 ॥

తైరహం పూజనీయో వై భద్రకృష్ణోనివాసిభిః ।
తద్ధర్మగతిహీనా యే తస్యాం మయి పరాయణాః ॥ 7 ॥

కలినా గ్రసితా యే వై తేషాం తస్యామవస్థితిః ।
యథా త్వం సహ పుత్రైస్తు యథా రుద్రో గణైః సహ ॥ 8 ॥

యథా శ్రియాభియుక్తోఽహం తథా భక్తో మమ ప్రియః ।
స హోవాచాబ్జయోనిశ్చతుర్భుద్ధైః కథమేకో దేవః స్యాత్ ।
ఏకమక్షరం యద్విశ్రుతంహ్యనేకాక్షరం కథం సంభూతం ।

స హోవాచ హి తం హి వై పూర్వమేకమేవాద్వితీయం బ్రహ్మసీత్ ।
 తస్మాదవ్యక్తవ్యక్తమేకాక్షరం । తస్మదక్షరాన్మహాన్ । మహతోఽహంకారః ।
 తస్మాదహంకారాత్పంచ తన్మాత్రాణి । తేభ్యో భూతాని । తైరావృతమక్షరం ।
 అక్షరోఽహమోంకారోఽయమజరోఽమరోఽభయోఽమృతో బ్రహ్మభయం హి వై ।
 స ముక్తోఽహమస్మి । అక్షరోఽహమస్మి ।
 సత్తామాత్రం విశ్వరూపం ప్రకాశం వ్యాపకం తథా ॥ 9 ॥

ఏకమేవాద్వయం బ్రహ్మ మాయయా చ చతుష్టయం ।
 రోహిణీతనయో రామో అకారాక్షరసంభవః ॥ 10 ॥

తైజసాత్మకః ప్రద్యుమ్న ఉకారాక్షరసంభవః ।
 ప్రాజ్ఞాత్మకోఽనిరుద్ధోఽవై మకారాక్షరసంభవః ॥ 11 ॥

అర్థమాత్రాత్మకః కృష్ణో యస్మిన్విశ్వం ప్రతిష్ఠితం ।
 కృష్ణాత్మికా జగత్కర్తృ మూలప్రకృతీ రుక్మిణీ ॥ 12 ॥

వ్రజస్త్రీజనసంభూతః శ్రుతిభ్యో బ్రహ్మసంగతః ।
 ప్రణవేన ప్రకృతిత్వం వదంతి బ్రహ్మవాదినః ॥ 13 ॥

తస్మాదోంకారసంభూతో గోపాలో విశ్వసంస్థితః ।
 క్షీమోంకారం చ ఏకతత్వం పర్యతే బ్రహ్మవాదిభిః ॥ 14 ॥

మధురాయాం విశేషేణ మాం ధ్యాయన్మోక్షమశ్నుతే ।
 అష్టపత్రం వికసితం హృత్పద్మం తత్ర సంస్థితం ॥ 15 ॥

దివ్యధ్వజాతపత్రైస్తు చిహ్నితం చరణద్వయం ।
 శ్రీవత్సలాంఛనం హృత్స్థం కౌస్తుభం ప్రభయా యుతం ॥ 16 ॥

చతుర్భుజం శంఖచక్రశార్ఙ్గపద్మగదాన్వితం ।
సుకేయూరాన్వితం బాహుం కంఠమాలసుశోభితం ॥ 17 ॥

ద్యుమత్కిరీటమభయం స్ఫురన్మకరకుండలం ।
హిరణ్మయం సౌమ్యతనుం స్వభక్తాయాభయప్రదం ॥ 18 ॥

ధ్యాయేన్మనసి మాం నిత్యం వేణుశృంగధరం తు వా ।
మధ్యతే తు జగత్సర్వం బ్రహ్మజ్ఞానేన యేన వా । ॥ 19 ॥

తత్సారభూతం యద్యత్స్యాన్మధురా సా నిగద్యతే ।
అష్టదిక్పాలిభిర్భూమిపద్మం వికసితం జగత్ ॥ 20 ॥

సంసారార్ణవసంజాతం సేవితం సమ మానసైః ।
చంద్రసూర్యామ్బురౌచిత్యా ధ్వజో మేరుర్హిరణ్మయః ॥ 21 ॥

ఆతపత్రం బ్రహ్మలోకమథోర్ధ్వం చరణః స్పృతం ।
శ్రీవత్సం చ స్వరూపం చ తు వర్తతే లాంఛనైః సహ ॥ 22 ॥

శ్రీవత్సలాంచునం తస్మాత్కథ్యతే బ్రహ్మవాదిభిః ।
యేన సూర్యాగ్నివాక్చంద్రతేజసా స్వస్వరూపిణా ॥ 23 ॥

వర్తతే కౌస్తుభాఖ్యమణిం వదంతీశమానినః ।
సత్త్వం రజస్తమ ఇతి అహంకారశ్చతుర్విధః ॥ 24 ॥

పంచభూతాత్మకః శంఖః కపరో రజసి సంస్థితః ।
చలస్వరూపమత్యంతం మనశ్చక్రం నిగద్యతే ॥ 25 ॥

ఆద్యా మాయా భవేచ్ఛార్ఙ్గం పద్మం విశ్వం కరే స్థితం ।
ఆద్యా విద్యా గదా వేద్యా సర్వదా మే కరే స్థితా ॥ 26 ॥

ధర్మార్థకామకేయూరైర్దివ్యైర్నిత్యమవారితైః ।

కంఠం తు నిర్గుణం ప్రోక్తం మాల్యతే మాయయాఽజయా ॥ 27 ॥

మాలా నిగద్యతే బ్రహ్మాంస్తవ పుత్రైస్తు మానసైః ।

కూటస్థస్య స్వరూపం చ కిరీటం ప్రవదంతి మాం ॥ 28 ॥

అక్షరోత్తమం ప్రస్ఫురతత్కుండలం యుగలం స్మృతం ।

ధ్యాయేన్మమ ప్రియో నిత్యం స మోక్షమధిగచ్ఛతి ॥ 29 ॥

స ముక్తో భవతి తస్మై చ ఆత్మానం దదామీతి ।

ఏతత్సర్వం భవిష్యతి మయా ప్రోక్తం విధే తవ ॥ 30 ॥

స్వరూపం ద్వివిధం చైవ సగుణం నిర్గుణం తథా ॥

31 ॥

స హోవాచాబ్జయోనిః । వ్యక్తానాం మూర్తీనాం ప్రోక్తానాం కథం వాఽవధారణా

భవంతి । కథం వా దేవా యజంతి । రుద్రా యజంతి । బ్రహ్మో యజతి ।

వినాయకా యజంతి । ద్వాదశాదిత్యా యజంతి । వసవో యజంతి ।

అప్సరసోయజంతి । గంధర్వా యజంతి । స్వపదంగతా అంతర్ధానే

తిష్ఠంతి । కాం మనుష్యా యజంతి । సహోవాచ తు హ వై నారాయణో

దేవః ఆద్యా అవ్యక్తా ద్వాదశ మూర్తయః సర్వేషు లోకేషు సర్వేషు

దేవేషు సర్వేషు మనుష్యేషు తిష్ఠతీ । రుద్రేషు రౌద్రీ బ్రహ్మణ్యైవ బ్రాహ్మీ

దేవేషు దైవీ మనసేషు మానసీ వినాయకే విఘ్న నాశినీ ఆదిత్యేషు

జ్యోతిర్గంధర్వేషు గాంధర్వీ అప్సరఃస్వేషు గౌర్వసుష్యేషు కామ్యా అంతర్ధానే

ప్రకాశిన ఆవిర్భావతిరోభావా కేవలాతు స్వపదే తిష్ఠతి । తామసీ సాత్త్వికీరాజసీ

మానుషీ విజ్ఞానఘన ఆనందఘనసచ్చిదానందైకరసే భక్తియోగే తిష్ఠతి ।

- ఓం టాం ప్రాణాత్మనే ఓం టాం తత్సద్భూర్భువః సువస్తస్మై
ప్రాణాత్మనే నమోనమః ॥ 1 ॥
- ఓం టాం శ్రీకృష్ణాయ గోవిందాయ గోపీజనవల్లభాయ ఓం టాం
తత్సద్భూర్భువః సువస్తస్మై నమోనమః ॥ 2 ॥
- ఓం టాం అపానాత్మనే ఓం టాం తత్సద్భూర్భువః సువస్తస్మై
అపానాత్మనే నమోనమః ॥ 3 ॥
- ఓం టాం శ్రీకృష్ణాయానిరుద్ధాయ ఓం టాం తత్సద్భూర్భువః
సువస్తస్మై వై నమోనమః ॥ 4 ॥
- ఓం టాం వ్యానాత్మనే ఓం టాం తత్సద్భూర్భువః సువస్తస్మై
వ్యానాత్మనే నమోనమః ॥ 5 ॥
- ఓం టాం శ్రీకృష్ణాయ రామాయ ఓం టాం తత్సద్భూర్భువః
సువస్తస్మై వై నమోనమః ॥ 6 ॥
- ఓం టాం ఉదానాత్మనే ఓం టాం తత్సద్భూర్భువః సువస్తస్మై
ఉదానాత్మనే నమోనమః ॥ 7 ॥
- ఓం టాం శ్రీకృష్ణాయ దేవకీనందనాయ ఓం టాం తత్సద్భూర్భువః
సువస్తస్మై వై నమోనమః ॥ 8 ॥
- ఓం టాం సమానాత్మనే ఓం టాం తత్సద్భూర్భువః సువస్తస్మై
సమానాత్మనే నమోనమః ॥ 9 ॥
- ఓం టాం శ్రీగోపాలాయ నిజస్వరూపాయ ఓం టాం తత్సద్భూర్భువః
సువస్తస్మై వై నమోనమః ॥ 10 ॥

ఓం టాం యోఽసౌ ప్రధానాత్మా గోపాల ఓం టాం తత్సద్భూర్భువః
సువస్తస్మై వై నమోనమః ॥ 11 ॥

ఓం టాం యోఽసౌవింద్రియాత్మా గోపాల ఓం టాం తత్సద్భూర్భువః
సువస్తస్మై వై నమోనమః ॥ 12 ॥

ఓం టాం యోఽసౌ భూతాత్మా గోపాల ఓం టాం తత్సద్భూర్భువః
సువస్తస్మై వై నమోనమః ॥ 13 ॥

ఓం టాం యోఽసౌవృత్తమపురుషో గోపాల ఓం టాం తత్సద్భూర్భువః
సువస్తస్మై వై నమోనమః ॥ 14 ॥

ఓం టాం యోఽసౌ బ్రహ్మ పరం వై బ్రహ్మ ఓం టాం తత్సద్భూర్భువః
సువస్తస్మై వై నమోనమః ॥ 15 ॥

ఓం టాం యోఽసౌ సర్వభూతాత్మా గోపాల ఓం టాం తత్సద్భూర్భువః
సువస్తస్మై నమోనమః ॥ 16 ॥

ఓం టాం జాగ్రత్స్వప్నసుషుప్తితురీయతురీయాతీతోఽన్తర్యామీ గోపాల
ఓం తత్సద్భూర్భువః సువస్తస్మై వై నమోనమః ॥ 17 ॥

ఏకో దేవః సర్వభూతేషు గూఢః సర్వవ్యాపీ సర్వభూతాంతరాత్మా ।
కర్మాధ్యక్షః సర్వభూతాధివాసః సాక్షీ చేతా కేవలో నిర్గుణశ్చ ॥ 18 ॥

రుద్రాయ నమః । ఆదిత్యాయ నమో । వినాయకాయ నమః । సూర్యాయ నమో ।
విద్యాయై నమః । ఇంద్రాయ నమో । అగ్నేయే నమః । యమాయ నమః । పిత్రే నమో
నిర్మతయే నమః । నమో వరుణాయ నమో మరుతే । కుబేరాయ నమః ।

ఈశానాయ నమో బ్రహ్మణే నమః । సర్వేభ్యో దేవేభ్యో నమః ।

దత్త్వా స్తుతిం పుణ్యతమాం బ్రహ్మణే స్వస్వరూపిణే ।

కర్తృత్వం సర్వలోకానామంతర్దానే బభూవ సః ॥

॥ 19 ॥

బ్రహ్మణే బ్రహ్మపుత్రేభ్యో నారదాత్తు శ్రుతం మునే ।

తథా ప్రోక్తం తు గాంధర్వి గచ్ఛ త్వం స్వాలయాంతికం

గచ్ఛత్వం స్వాలయాన్తిక ॥

॥ 20 ॥ ఇతి ॥

ఓం భద్రం కర్ణేభిః శృణుయామ దేవాః భద్రం పశ్యేమాక్షభిర్యజత్రాః ।

స్థిరైరంగైస్తుష్టవాంసస్తనూభిర్వ్యశేమ దేవహితం యదాయుః ।

స్వస్తి న ఇంద్రో వృద్ధశ్రవాః స్వస్తి నః పూషా విశ్వవేదాః ।

స్వస్తి నస్తాక్ష్యో అరిష్టనేమిః స్వస్తి నో బృహస్పతిర్దధాతు ॥

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః

ఇతి గోపాలోత్తరతాపిన్యపనిషత్సమాప్తః